

NVvA Voorjaarscongres

Johannes van der Wal Congres trekt recordaantal bezoekers

Het NVvA Johannes van der Wal congres dat op 5 juni in de Nieuwe Buitensociëteit in Zwolle werd gehouden, heeft een recordaantal arbeidsdeskundigen getrokken. Nooit eerder kwamen op een NVvA voorjaarscongres meer dan 650 arbeidsdeskundigen af. Het was dan ook een even gevarieerd als interessant congresprogramma.

TEKST | Diederik Wieman

Als eerbetoon aan de vorig jaar overleden Johannes van der Wal, stond het voorjaarscongres volledig in het teken van onderwerpen die hem na

aan het hart stonden. NVvA-voorzitter Monique Klompé opende het congres. "Waarom we het naar Johannes genoemd hebben, zult u zich afvragen? Al onze leden

zijn ons even lief. Maar Johannes was een speciale. Voor de ontwikkeling van het vak, maar ook voor onze vereniging. Hij was negen jaar lang bestuurslid van de NVvA, actief in Platform 11 en met de leidraden, het strategisch plan en de beroepsnorm. Een gepassioneerd arbeidsdeskundige. Actief, een stille kracht achter de schermen en nooit op de voorgrond." Monique stelde dat Johannes een duidelijke visie op het vak had, waarbij hij ook wel de randen opzocht. Zet je niet in voor 2 procent verzuimreduc-

tie, maar voor 5 procent competentieontwikkeling, was een van zijn motto's. Loon- doorbetaling? Heb het liever over passende arbeid! Poortwachter moet al voor verzuim beginnen. "Toen we in maart van dit jaar het congres voorbereidden, waren we er snel uit: we wilden de onderwerpen op de agenda hebben die bij Johannes pasten en voor hem van belang waren. Maar toen werd het ingewikkeld. Want het waren er veel: verzuim, duurzame inzetbaarheid, preventie, eigen regie, passende arbeid, privacy, RIV-toetsing, verzekeraars, letselschade. Wat paste eigenlijk niet bij hem? Johannes was een materiedeskundige met een enorm netwerk. Hij zette zich in voor het door-ontwikkelen van het arbeidsdeskundig vak. Iets dat gelukkig breed wordt opgepakt. Het is ook nodig, want er gebeurt veel in de wereld om ons heen. De participatiemaatschappij, chronisch ziekten waarvan we verwachten dat ze mee participeren. We willen en moeten langer doorwerken. Maar hoe gaan we dat dan doen? Talloze onderwerpen die heel erg van belang zijn voor de arbeidsmarkt en waarin arbeidsdeskundigheid een belangrijke rol speelt. Arbeidsdeskundigheid is de aanjager van de B.V. Nederland."

Waaier

Met dank aan de interesses, betrokkenheid en het gedachtengoed van Johannes van der Wal konden de congresbezoekers kiezen uit een waaier aan onderwerpen. Tijdens het plenaire deel waren dat voordrachten van Jac van der Klink, hoogleraar psychische gezondheid en duurzame inzetbaarheid Tilburg University (Tranzo) en Erik Krikke, die met PTSS terugkwam van een missie in Afghanistan. Na de lunch gingen acht parallelsessies van start met onderwerpen variërend van privacy/AVG en passende arbeid tot 'Inzetbaarheid als service'. De dag werd afgesloten met een wervelend optreden van hersenprofessor Erik Scherder en oud-KNHB voorzitter Johan Wakkie.

Monique Klompé: "Arbeidsdeskundigheid is de aanjager van de B.V. Nederland"

Werk als middel om je doel te bereiken

Jac van der Klink onderzoekt psychische gezondheid en duurzame inzetbaarheid met behulp van het Capability model van Amartya Sen. Deze Indiase econoom en Nobel-prijswinnaar stelde dat armoede niet alleen

een laag geldinkomen is, maar vooral een algemeen gebrek aan mogelijkheden voor mensen om het soort leven te leiden dat men wil.

Van der Klink schetste eerst in kort bestek hoe werk in de afgelopen decennia is veranderd. Hij herinnerde nog de tijd dat hij →

Professor Jac van der Klink: "Durf het aan om mensen ongelijk te behandelen"

als bedrijfsarts bij de PTT werkte. "Als je in die tijd door kantoororganisaties liep, zag je op geen enkel bureau een computer of laptop staan. Die dingen waren er eenvoudigweg nog niet. Tegenwoordig staat op elk bureau zeker een, maar meestal twee of zelfs drie beeldschermen. Werk is daardoor zowel organisatorisch als inhoudelijk veranderd. Na de Tweede Wereldoorlog werkten 85 procent van de mensen in de industrie en de agrarische sector. Werk was risicovol voor mensen in de zin van gezondheidsbedreigend. Mensen moesten beschermd worden tegen werk. Tegenwoordig werkt 85 procent van de mensen in de dienstverlening en is werk een belangrijk domein geworden voor verwerkelijking van doelen, zingeving en uitdaging."

Volgens Van de Klink is ook het risicoprofiel van werk veranderd. "Aanvankelijk was dat het risico op aanwezigheid van gezondheidsbedreigende factoren. Nu ligt het risico op de afwezigheid van gezondheids-

Erik Krikke "De stilte doorbreken. Daar gaat het mij om. Je kwetsbaar opstellen is geen teken van zwakte maar van kracht."

bevorderende factoren. Als je je doelen niet kunt realiseren loop je het risico op burn-out."

Fluitend naar je werk

Hoe moet werk eruitzien voor mensen om duurzaam inzetbaar te kunnen zijn? Hoe moet de werksituatie eruitzien om mensen daartoe in staat te stellen? En lukt het mensen ook om dat te realiseren? Het zijn precies de vragen die in het capability model van Amartya Sen worden gesteld. Van der Klink: "Hij heeft zijn leven lang nagedacht wat nu werkelijk belangrijk is voor mensen. Niemand wordt 's ochtends blij wakker omdat het bruto binnenlands product met een half procentpunt is gestegen. Mensen worden wel blij wakker wanneer ze hun kinderen naar een goede school kunnen sturen, als er goede gezondheidszorg is en maatschappelijke instituties op orde zijn. Als je het welbevinden breder trekt en naar werk kijkt, moet je je afvra-

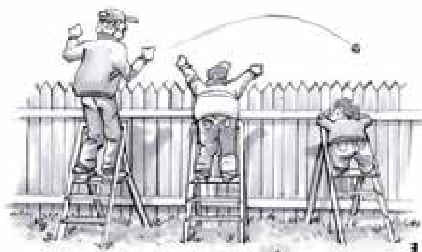
CAPABILITIES

Capabilities zijn realiseerbare waarden. Als werknemers in staat worden gesteld deze waarden te realiseren en het lukt hen ook, blijkt dit bij te dragen aan duurzame inzetbaarheid. Om mensen capabilities te geven moet je het aandurven om mensen ongelijk te behandelen. "Je kunt de beschikbare middelen alleen gelijk verdelen als iedereen ook gelijk is. Maar dat is per definitie niet zo. Ieder mens heeft andere behoeften. Heb daarom het lef om de middelen ongelijk te verdelen. Als je je richt op de individuele behoeften kun je wel tot voor iedereen gelijke uitkomsten komen. Dat is een belangrijk toevoeging van Amartya Sen: focus niet op gelijkheid van middelen, maar op

Rechtvaardigheid

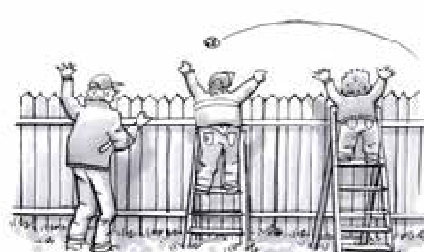

Gelijke middelen?

Utility

Gelijke mogelijkheden?

Capability

gelijkheid van uitkomsten.

Zet de middelen zodanig in dat je mensen optimaal ondersteunt en maximaal compenseert op de gebieden waar dat nodig is."

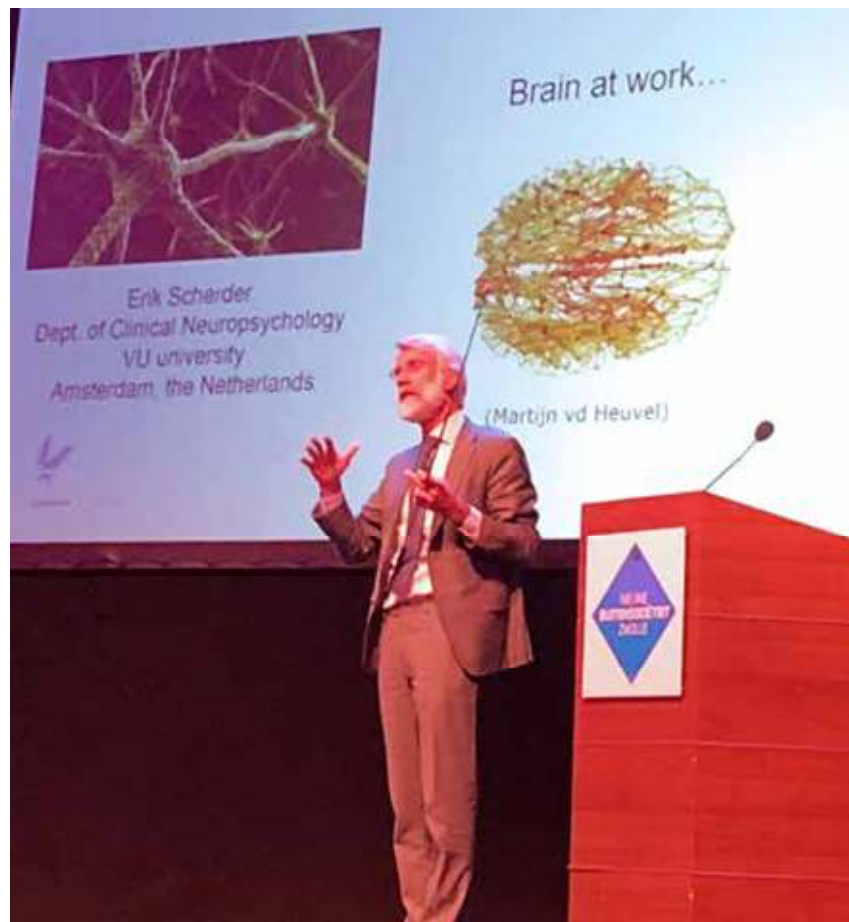
gen: wat maakt dat je 's ochtends fluitend naar je werk gaat? Onderzoek leidde tot een model waarin zeven werkwaarden voor Nederlandse werkenden werden geïdentificeerd:

- Kennis en vaardigheden gebruiken
- Kennis en vaardigheden ontwikkelen
- Betrokken zijn bij belangrijke ontwikkelingen
- Betekenisvolle werkcontacten met anderen hebben of opbouwen
- Eigen doelen stellen
- Een goed inkomen verdienen
- Een bijdrage leveren aan het creëren van iets waardevols

Belangrijk daarbij is de beantwoording van drie vragen: (1) welke van deze waarden is belangrijk voor je, (2) hoe wordt je gefaciliteerd om die waarden te realiseren en (3) in hoeverre realiseer je die waarden. Een korte enquête in de zaal leverde het volgende resultaat op: hetgeen belangrijk is onder arbeidsdeskundigen: als antwoord op vraag (1): bijdragen aan iets waardevols (42%), en vragen (2) en (3): gebruik maken van kennis en vaardigheden 50% respectievelijk 56%.

PTSS

Wat er gebeurt als je niet meer in staat bent om je waardes en doelen via je werk te realiseren bleek uit het aangrijpende verhaal van Erik Krikke. Krikke brak zijn middelbare school af en ging als een van de laatste lichten werken als dienstplichtig militair. Toen hem werd gevraagd wat hij wilde zei hij: iets waar ik na de dienstplicht ook nog iets aan heb. Hij werd in gedeeld bij de geneeskundige troepen en dat beviel zodanig dat hij na zijn beroepsmilitair werd. "Ik maakte carrière en werd operatieassistent chirurgie. In die functie werd ik in 2007 voor drie maanden uitgezonden naar

Erik Scherder: "Nieuwe dingen, uitdagingen, moeite doen. Een verrijkte omgeving is perfect om meer witte stof te krijgen."

Afghanistan." Het werden drie maanden worden die de rest van zijn leven zouden bepalen. Want Krikke kwam terug, zo bleek na enkele jaren, met post traumatisch stress syndroom. "Toen ik hoorde dat ik op missie moest, dacht ik eerst: dit is geweldig. Oorlogschirurgie is vakinhoudelijk top. Met beperkte middelen moet je het maximale zien te bereiken." Maar achteraf kwalificeert hij zijn verblijf in Afghanistan vooral als 'gruwelijk interessant'. Zware verwondingen, militairen die niet te redden waren, werkdagen van 24 uur of langer. "Ik merkte dat slaapgebrek hele rare dingen met je doet. Het maakt je enorm kwetsbaar." Alle emoties en stress slikte hij in. Ook was er geen cultuur waarin dingen met elkaar werden gedeeld. "Daar was boven-

dien ook geen tijd voor." Ook toen hij weer thuis was sprak hij niet over de periode. Erik vond werk en verloor zichzelf daarin. "Als je dag en nacht werkt, heb je ook geen tijd om na te denken over wat je hebt meegemaakt." Het werd zo erg dat hij op een gegeven moment zelfdoding nog als enige uitweg zag.

Stilte doorbreken

Pas vier jaar na zijn uitzending kwam alles eruit. Dank zij zijn werkgever, ook een veteraan, die de problematiek bij hem herkende. Als onderdeel van de therapie kreeg hij de opdracht om zijn dagboek uit te werken. "Ik moest alles opschrijven. In de ik-vorm en in de tegenwoordige tijd." Wat hij schreef was pakkend en zijn therapeut

DE WORKSHOPS:

- Peter Tomesen gaf de workshop rouw en werkvermogen

- Pascal Willems gaf een toelichting op actuele jurisprudentie inzake Passende Arbeid in het civiele arbeidsrecht

- In de workshop van Erik Jan Wervelman stond de nieuwe privacywet centraal

- Rolf de Vries had het over netwerken en verbinden en nieuwe vormen van arbo-dienstverlening

- Van 3% verzuim naar 5% meer werkplezier en performance, het onderwerp dat Raymond Laenen in zijn workshop behandelde

- Inzetbaarheid als 'service' was de interessante gedachte van Herman Evers

- Yvette van Woerkom en (cohost) Paul Schaap gingen uitgebreid in op de vraag of passende arbeid een rekbaar begrip is

- Herstelgerichte dienstverlening stond centraal in de presentatie van Linda Renders

Erik Scherder (l) en Johan Wakkie

adviseerde hem om het als boek uit te geven. En dat gebeurde. Inmiddels is 'Operatie Geslaagd' aan zijn derde druk toe. In het boek vertelt Erik op rauwe en openhartige wijze de ervaringen die aanleiding gaven tot PTSS en de vernietigende impact die het heeft op een persoon en zijn omgeving.

Ook geeft hij theatervoorstellingen over het onderwerp en speelt hij in 7even Bridges, dat op muzikale wijze zijn verhaal vertelt. "De stille doorbreken. Daar gaat het mij om. Je kwetsbaar opstellen is geen teken van zwakte maar van kracht. Als ik met mijn boek, liedjes en theatervoorstelling maar een iemand kan helpen, is mijn missie al geslaagd."

Afsluiting

De afsluiting van een succesvolle congresdag kwam voor rekening van 'hersenenprofessor' Erik Scherder en Johan Wakkie, voormalig directeur van de Hockeybond, oud-voorzitter Jeugdsportfonds Nederland en nu actief in driehoek Sport, Cultuur en Maatschappij.

Samen verzorgden ze een even leerzaam als interessant optreden waarin alle focus lag op het belang van beweging, muziek en

Sfeervol verlichte zaal in Zwolle

duurzame inzetbaarheid.

Hoogleraar klinische neuropsychologie Erik Scherder (Vrije Universiteit) ging als vanouds enthousiast los op zijn favoriete hersenonderdeel: de prefrontale cortex, de voorste hersenkwab, die het laatst in aanleg klaar is en de rest van de hersenen controleert. De prefrontale cortex veroorzaakt bij letsel dan ook veel en ernstige problemen op het gebied van werkgeheugen, planning, aandacht, initiatief nemen, motivatie en het wisselen van taken. Ook de hubs, de grote kruispunten in het brein die bestaan uit witte stof, zijn van groot belang. Ze verbinden de hersendelen met elkaar. "Hoe meer je er van hebt, hoe complexer je brein is", aldus Scherder. "En je krijgt er meer van als je in een uitdagende omgeving opgroeit. Muziek, sport, studie; allemaal fantastische uitdagingen om de synapsen, de witte stof, te laten groeien. Dat gebeurt overigens tot je dertigste. Daarna neemt het af. Bij ouderen zie je wat het betekent als het netwerk achteruit

gaat. Ze raken structuur kwijt, en ook de structuur uit hun leven. Ook mensen met hersenletsel ondervinden in min of meerdere mate deze problemen." Maar gelukkig is er ook iets aan te doen, aldus Scherder. "Je kunt het activeren door beweging, maar ook als je ergens moeite voor doet. Jezelf uitdagen door studie, of door dingen te doen die je anders niet doet." Hij pleit om twee redenen voor een actieve levensstijl. "Bewegen heeft een geweldig effect op remming. En dat is top! Waarom? Je werkgeheugen is beperkt, daarom filter je informatie waardoor je je kunt focussen op

wat je interessant vindt en dat kun je onthouden. Zonder remming, zonder filtersysteem, geen geheugen! Want dan wordt het een chaos in je hoofd." De tweede reden is dat witte stof die de hersendelen met elkaar verbindt, afhankelijk is van een goede doorbloeding. "Wanneer de doorbloeding van het lichaam minder wordt, heeft dat direct effect op functioneren van de hersenen." Scherder stelt dat door een actieve leefstijl veel winst te boeken is. Zelfs een mogelijk - zij het in beperkte mate - herstel van beschadigde netwerken. ←

Loonwaarde Expert

De loonwaardemeting heeft zijn waarde in de praktijk bewezen. Het is een onmisbaar instrument om grip te krijgen op (dis)functioneren, de WIA-prognose te onderbouwen en duidelijke keuzes te maken bij re-integratie.

Met deze opleiding leert u werken met de Dariuz loonwaardemeting en wordt u gecertificeerd Loonwaarde Expert. Zo kunt u een gedegen advies geven over de ontwikkeling van de werknemer en de duurzaamheid van een plaatsing.

Kijk voor meer informatie op
www.cs-opleidingen.nl